

ASELSKIŲ giminės suvažiavimai sovietmečiu ir atkūrus Lietuvos nepriklausomybę

Juozas VYŠNIAUSKAS

Žemaičių Aselskių giminės suvažiavimai jau vyksta apie 7 dešimtmečius. Gūdžiais pokario metais tokia giminės susitikimų vieta buvo Grūstė, Sedos parapijos kapinės, kuriose liepos antrojoje pusėje vykdavo Šv. Marijos Magdalenos atlidai. Į juos Vyšniauskai, Aselskiai, Šakiai, Antanavičiai atvykdavo okupacinės rusų valdžios suvaržytų savų ūkelių arkliais, kurie po metų antrų buvo atimti ir perduoti kolūkiams. Po to reikėjo nemažai apsukrumo, pastangų, kad iš sovietinių kolchozų gavus arkliuką nuvyktum į šiuos tradicinius, visai giminei svarbius atlaidus. Negavus arklio, keliauta dviračiais. Sedos parapijoje gyvenantys ateidavo ir pėsčiomis, atvažiuodavo tada jau pradėjusiais kursuoti maršrutiniais autobusais. Antanavičių vaikai, įsikūrę ir įsitvirtinę Telšiuose, pirmieji į šiuos atlaidus pradėjo atvykti susėdę į sunkvežimį. Man buvo įdomu ir malonu, kad jį vairuoja pusbrolis Antanas Antanavičius, su kuriuo bendravome nuo vaikystės.

Po Šv. Mišių, aukotų kapinėse prie koplyčios, visi spiesdavosi gretimame papušinyje, ant vejos pasitiesdami atsivežtas staltieses, ant kurių dėdavo iš namų pasiimtus užkandžius. Prie greitosiomis padengto vaišių stalo apie valandą, dvi giminės bendraudavo, dalindavosi savo džiaugsmiais bei okupantų kontroliuojamo gyvenimo vargais.

Mano tėvams nereikėdavo priminti, kada šie atlaidai vyksta, tai jie visada žinojo, tad be kieno nors paragavimo į juos su vaikais vykdavo tol, kol mama Stefanija Aselskytė-Vyšniauskienė džiaugėsi jai Aukščiausiojo duotu gyvenimu.

Tais metais būdavo ir siauresnio rato giminių susitikimų, apsilankymų. Dar nuosavais ar jau kolūkiui priklausiusiais arkliais, pakinkytais į didelį

Susitikime, kuris vyko Skuode 2001 m. rugpjūčio 11 d., dalyvavęs giminės jaunimas

porinį vežimą, birželio gale didelė Genutės ir Povilo Antanavičių šeimyna atidardėjo žvyrkeliu į Ylakius – į Šv. Petro ir Povilo atlaidus. Tie, kas netilpdavo į ratus, atmindavo dviračiais. Po atlaidų – dar aštuonis kilometrus į Klauseikius – į Stepanijos ir Petro Vyšniauskų sodybą švęsti Petrinių. Mama sode tarp obelių eilių sustatytus stalus apdengė baltomis staltiesėmis, o ant jų sukraudavo savo rankomis pagamintas vaises. Tol, kol vyresnieji vaišindavosi ir šnekučiuodavosi, mes, vietiniai ir atvykusieji paaugliai, pramogaudavome, lenktyniaudavome savais ir svečių dviračiais. Kartą labai išsigandome, kai atsitrenkė vienas į kitą, labai deformavome vieno svečio dviračio priekinį tekinį (ratą). Jį, kaip tik galėjome, ištiesinome tėčio meistarnėje ir kaip niekur nieko padėjome į ankstesnę vietą. Vakarop, su mieliais svečiais atsisveikinus, dviračio savininkas, nieko neįtardamas, savo transporto priemonę lauko keliuku apie pusantro kilometro nusivarė iki vieškelio. O kai ant jo užsėjo važiuoti, priekinis ratas sugniužo. Vėliau sužinojome, kad jis savo dviračio (Nukelta į 42 p.)

Liuda ir Juozas Vyšniauskai su Juozo Vyšniausko teta Rozalija Šakienė jos namuose Sedoje

ratį 30 kilometrų nešė ant pečių – taip pasiekė savo namus. Mums buvo gėda, jautėmės labai prasikaltę, bet tėvai, atrodo, visos teisybės, kas buvo nutikę, taip ir nesužinojo.

Mes, vaikai, užaugę ir sukūrę savo šeimas, automobiliu retsykiais pradėjome nuvykti į Grūstės Šv. Marijos Magdalenos atlaidus, kuriuose susitikdavome ne tik su pusbroliais ir pusseserėmis, bet ir su ištvermingaisiais dėdėmis bei tetomis. Po atlaidų, nori to ar nenori, – pietūs Sedoje su Šakių šeima Genutės Šakytės namuose, kartą – Albino Šakio sodyboje Plinkšėse.

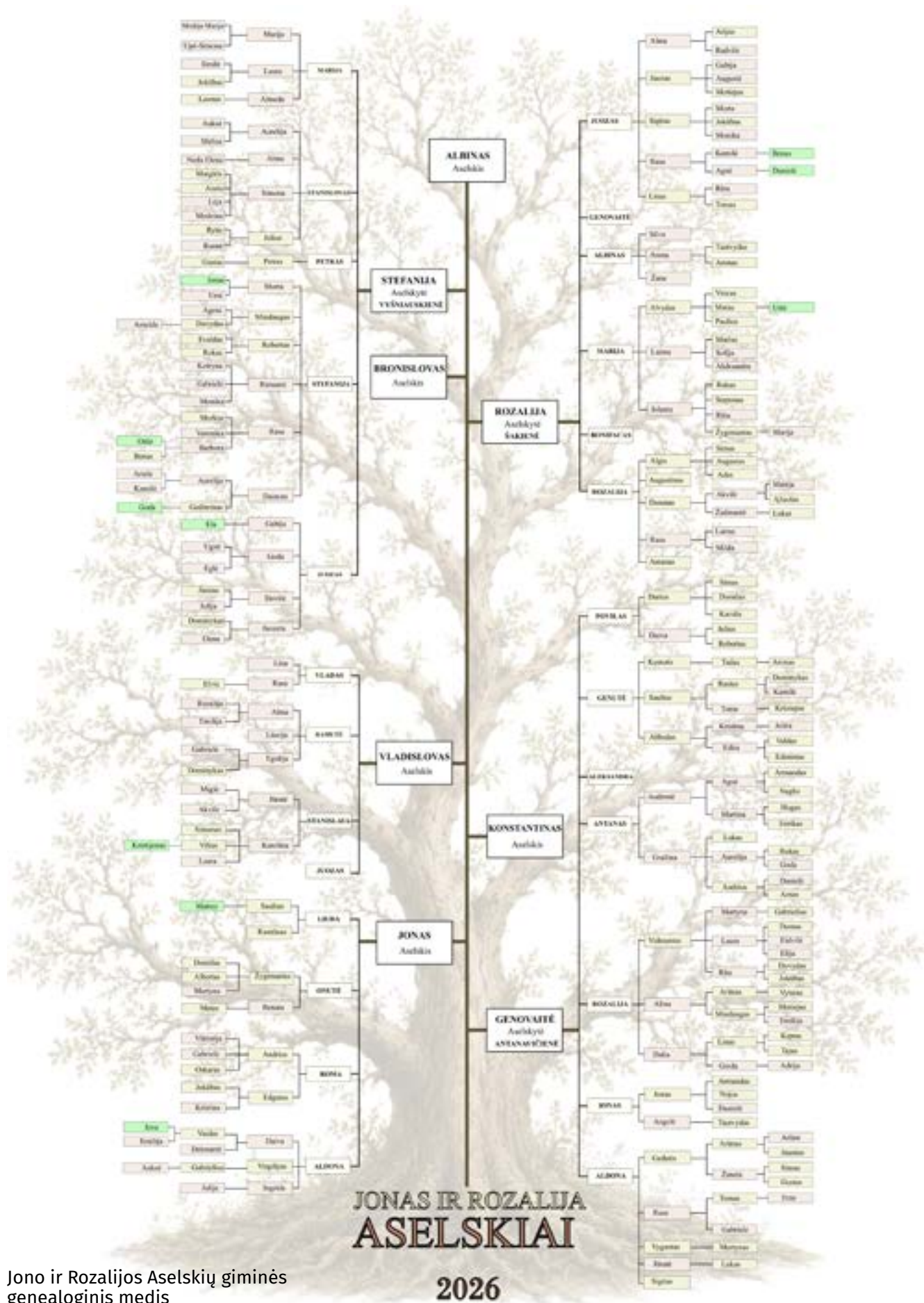
Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, pradėjus grąžinti sovietų okupacinės valdžios nusavintas tėvų žemes, atgimė apirę ryšiai su gimtinėmis, tėviškėmis. Tada kilo mintis, ar nereikėtų pabandyti suorganizuoti Rozalijos Remenytės ir Jono Aselskių šeimos, gyvenusios Nausodės viensėdyje (Rupėkių k., Mažeikių r.), palikuonių suvažiavimą – suburti giminę naujiems ryšiams, kontaktams. Tokiam renginiui tinkamiausia vieta man pasirodė esanti grafo Pliaterio rūmai prie Plinkšių ežero. Jie man tebedarė neblėstantį įspūdį po ten praleistų dviejų mėnesių agronomijos mokslų. Gavęs pritarimą ir visokeriopą paramą iš savo šeimos, skuodiškių brolio Petro, pusbrolių Juozo Šakio ir Plinkšėse gyvenančio Albino Šakio, su žmona Liuda ir savo dukromis tapau pirmojo Aselskių giminės suvažiavimo organizatoriumi. Giminių susibūrimas vyko Šv. Marijos Magdalenos atlaidų Grūstėje išvakarėse – 1993 m. liepos 24 dieną. Tą kartą vaišės buvo suneštinės, kas ką turėjo, kokios kieno buvo išgalės, tą ir atsivežė. Kažkuris iš Antanavičių visus tada nudžiugino gausiu pomidorų ir kitų šiltnamyje užaugintų daržovių derliumi. Buvo ir kažkieno atvežta statinaitė alaus. Naktį praleidome taip, kaip kad ją leisdavo į kolūkius talkininkauti atvežti studentai – miegojome ant grindų patiestų čiužinių. Kitą dieną išvykome į Grūstėje vykčius atlaidus.

Pirmajame giminės suvažiavime vyresniajai kartai atstovavo Rozalija Aselskytė-Šakienė, Aselsklienė Jonienė, Vladas Aselskis su žmona Rozalija. Šis suvažiavimas iš vėliau vykusių išsiskyrė dar ir tuo, kad jis nebuvo pradėtas Šv. Mišiomis, nes antrąją mūsų susibūrimo dieną visi buvome kviečiami į Grūstę, kur vyko jau minėti Šv. Marijos Magdalenos atlaidus.

Kitų Aselskių giminės suvažiavimų detaliau neaprašinėsiu. Juos savo giminėje esame išsamiai aprašę. Šiuose susibūrimuose nebesitenkinome suneštinėmis vaišėmis. Tai rodė, kad visų gyvenimas pastebimai gerėja – vis labiau norėjosi didesnių patogumų, gal net prabangos. Juos organizuodavo ankstesniame suvažiavime išrinkti asmenys.

Antrasis suvažiavimas vyko kaimo sodyboje prie Platelių ežero, trečiasis – sodyboje prie Mažeikių (dalyvių skaičiumi tai buvo gausiausias susibūrimas – jame dalyvavo 130 giminaičių). Trečiojo suvažiavimo rengėjai jo scenarijų buvo parašę žemaitiškai ir renginyje vyravo žemaitiška dvasia. Ketvirtasis buvo suorganizuotas Aleksandrijoje, penktasis ir šeštasis – Loubuos veinėmie, kuris yra Luobos kaime, beveik šalia Grūstės, kurios kapinėse amžinajam

(Nukelta į 44 p.)

poilsiu yra atgulusi beveik visa vyresnioji Aselskių giminės karta. Minėtame Luobos kaime gimė ir užaugo mūsų močiutė ir promočiutė (babūnelė) Rozalija Remenytė-Aselskienė. Žemėlapiuose vis dar tebėra pažymėtas Luobos kaimo šiaurinėje pusėje esantis Remenių miškas.

Mūsų giminaičiai ir vėlesniais metais nesitenkino didžiaisiais suvažiavimais (giminių susitikimais). Būta ir mažesnių tarp dviejų ar kelių giminės šakų. 1997 m. rugsėjo 13 d. dideliu autobusu buvo surengta Šakių, Aselskių (Vlado) ir Vyšniauskų vienos dienos bendra išvyka į Šiluvą, ten vyksančius atlaidus, ir į Kryžių kalną. Šiluvoje pašventinome atsivežtą ažuolinį minėtų asmenų kryžių, kurį pastatėme Kryžių kalne. Grįždami namo Papilės miestelyje kartu papietavome.

2001 m. rugpjūčio 11 d. Skuode įvyko Aselskių (Stefanijos Vyšniauskienės ir Rozalijos Šakienės) vaikų šeimų susitikimas su jų šeimų vaikais. Ta proga lankytasi tų giminaičių, kurie gyvena Skuode, namuose, o vėliau bendroms

vaišėms susėsta prie didelio stalo vietos kavinėje.

Iki to laiko, kol didžioji dalis giminaičių gyveno kaime ir vertėsi ūkiškai, kol Lietuva nebuvo tapusi Europos Sąjungos nare, gausiai dalyvavome mirusių giminaičių laidotuvėse, nuoširdžiai už jų sielas meldami bei giedodami Žemaičių Kalvarijos kalnus.

Pasitaikydavo visų giminės šakų atstovų sutikti ir tradiciškai rengiamose giminaičių kaimiškose vestuvėse, kuriose būdavo ir piršlys ir jo „korimo“ atrakcija.

Būta ir pavienių lankymų bei apsilankymų, vykusių be išankstinio parspėjimo ar kvietimo. Važiuodami per Sedą, visada stengėmės nors trumpam užsukti aplankyti Genutę Šakytę ir jos mamą–mūsų ilgaamžę tetą. Kartą pirmaisiais mano vedybinio gyvenimo metais ji netikėtai, nelauktai viena atvyko į Klauseikius, kuriuose iš pradžių mes gyvenome, mano žmonos Liudos pasiteiravo, kaip jai sekasi, kaip ji čia jaučiasi, ar aš jos neskriaudžiu. Sedoje neaplenkdavome ir Razytės Jančiauskienės

Aselskių giminės suvažiavimo dalyviai 1997 m. rugsėjo 13 d. Kryžių kalne

namų. Kiek retesni svečiai būdavome pas Telšiuose gyvenusius Antanavičius ir Antanavičiūtes. Nepamirštami liko Povilo Antanavičiaus apsilankymai. Paminėsiu vieną, net mus sunerimti privertusių:

Tada mes dar gyvenome kaime – tėvų namuose. Vieną pavakarę žiūrime ir negalime patikėti: į kiemą burgzdamas ir beveik laužydamas medžių šakas įsuka statybinis autokranas su ilga strėle. Nesumojame, kas galėjo atsitikti ir kaip tokia sunkenybė laukų keliuku iki mūsų atjudėjo... Atsitokėjome tik tada, kai iš kabinos išsiropštė pusbrolis Povilas. Jis, matydamas mus nustebusius, paaiškino, kad buvo išsiųstas padirbėti į Skuodo statybas, o grįždamas į Telšius sumanęs mus aplankyti.

Aš pats, su įvairiais reikalais buvdamas Vilniuje, ne kartą nors trumpam stengdavausi užbėgti susitikti su trimis Jono Aselskio dukromis, bet vis nesėkmingai – jos būdavo tai darbe, tai išvykusios. Kaip joms sekasi gyventi, sužinodavau Nevarėnuose, apsilankęs pas jų vyriausiąją seserį Aldoną.

Pamokantis pavyzdys buvo dėdė Vladas

Aselskis. Jis ne tik žodžiais vis primindavo, kad būtina gimniautis, bet ir pats ne kartą yra pasibeldęs į mūsų buto duris Skuode, tuo maloniai nustebindamas ir nudžiugindamas. Atvykdamas ne tuščiomis, o su pusmaišiu obuolių iš savo sodo ar kitomis kaimiškų gėrybių dovanomis. Paaškindavo, kad atvažiavo pasižiūrėti, sužinoti, kaip gyvena jo sesers sūnus. Lankydavau ir aš jį, jo šeimą. Dažniausiai be jokios progos užsukdavau pasilabinti, persimesti vienu kitu žodžiu, pajuokauti, pašmaikštauti. Kartą, jau paskesniais jo gyvenimo metais atvažiavęs, dienos ramybe apgaubtuose namuose radau jį vieną labai kietai įmigusį. Kitų namiškių nesimatė (gal kur sodyboje tolėliau darbavosi ar buvo kur trumpam išėję). Nebeišmaniau ką daryti (jei jį bandysiu koku nors būdu pažadinti, gali labai išsigąsti). Ilgai svarstęs, mindžikavęs, tą kartą išėjau nesusitikęs ir nepasikalbėjęs su juo. Po kiek laiko apie tai aš jam prasitariau ir buvau subartas, paprašytas, kad daugiau taip niekada nebedaryčiau...

Aselskių giminės Vyšniauskų šaka.

Publikacijoje panaudotos nuotraukos – iš Juozo Vyšniausko asmeninio albumo